

**Onemocnění všech
orgánových systémů se
zaměřením na zvláštnosti
dětského věku - dýchací
soustava, vyšetřovací metody
v pediatrii**

- Nejčastějším onemocněním dětského věku jsou respirační infekce. Většina infekcí postihuje horní dýchací cesty a má lehký průběh. Jen asi 5% respiračních infekcí postihuje dolní cesty dýchací a plíce.
- Původci respiračních infekcí u dětí jsou viry, bakterie, plísňe a houby.

ZÁNĚT HORNÍCH DÝCHACÍCH CEST

- Je nejčastějším nakažlivým onemocněním. I když se nejvíce vyskytuje v podzimních a zimních měsících, mohou děti onemocnět během celého roku.
- Většinou jde o virové infekce, které mohou batolata a malé děti pěkně potrápit. Zprvu zdánlivě banální onemocnění se často šíří dál do dolních partií dýchacích cest, a tak se častou komplikací stávají záněty průdušek, někdy i zápal plic.
- Z nosohltanu se infekce může rozšířit do středouší a vést k bolestivému zánětu středního ucha.
- U starších batolat a školních dětí může dlouho trvající rýma vést k zánětu vedlejších nosních dutin, který se pak projeví bolestmi hlavy, přetrvávajícími zvýšenými teplotami a nápadnou únavností dítěte.

KAŠEL

- Kašel je v podstatě přirozený obranný mechanismus, který slouží k očištění dýchacích cest buď při zvýšené produkci hlenu nebo při vdechnutí nějakého cizího tělíska.
- Akutně vzniklý kašel provází celou řadu onemocnění dýchacích cest a odeznívá-li stejně s ostatními příznaky onemocnění, není třeba se znepokojovat. Jiná je situace, objevuje-li se kašel bez příznaků onemocnění dýchacích cest - přetrvává delší dobu, objevuje se v záchvatech, v určitou denní či noční dobu, po zvýšené námaze, v určitém ročním období apod. V tom případě je potřeba konzultovat svého dětského lékaře, který rozhodne o dalším postupu.

Suchý kašel

- Kašel provázející onemocnění dýchacích cest bývá zpočátku suchý a dráždivý v důsledku překrvení sliznice dýchacích cest, zhoršuje se v suchém a teplém prostředí.

Co dělat u suchého kašle?

- zpočátku tlumit léky (bez přídavku kodeinu!)
- často podávat tekutiny v menších dávkách
- dát Priessnitzův obklad na krk
- zvlhčovat vzduch v místnosti

Vlhký kašel

- Sliznice dýchacích cest začne ve větší míře produkovat hlen. Ten se v dýchacích cestách hromadí a kašel usnadňuje jeho odstranění. Proto v této fázi se už nesmí kašel potlačovat - naopak se musí odkašlávání podporovat vhodně volenými léky.

Co dělat u vlhkého kašle?

- dostatek tekutin
- podávat léky usnadňující odkašlání (bylinné sirupy, Mucosolvan, Bromhexin)
- inhalace Vincentkou

RÝMA – RHINITIS

- Virové onemocnění nosní dutiny. Objevuje se vodnatý hlenovitý nebo hnisavý výtok někdy je doprovázena teplotou a kašlem.
- Může probíhat akutně - do 4 týdnů, nebo chronicky - příznaky přetrvávají déle než 8 týdnů.
- Rýma u kojence je nebezpečná. Kojenec, na rozdíl od starších dětí, dýchá především nosem. Proto každé ztížení průchodnosti nosu okamžitě vyvolá zvýšené dechové úsilí.

ZVĚTŠENÁ NOSNÍ MANDLE

- Nosní mandle za normálních okolností u relativně zdravého dítěte působí spolu s krčnými mandlemi první linii obrany organismu před infekcí, kterou dítě vdechuje.
- V raném dětském věku je obrannou hrází proti virům a bakteriím. U předškoláků a školních dětí se zmenšuje, až zanikne zcela. Problém je v tom, že opakované „nájezdy“ infekce na tuto obrannou linii vedou k zánětlivým změnám tkáně, a ta se pak stává místem, kde se infekce na delší dobu usadí a způsobuje dítěti trvalé problémy. Dítě obtížně dýchá, má stále rýmu, neustále musí mít otevřenou pusku a huhňá, v noci chrápe, občas i nedoslýchá, a to vede k vadám výslovnosti. Infekce zahnížděná v mízní tkáni nosohltanu se může opakovaně šířit do středouší a vést ušním zánětům.
- Léčba onemocnění se provádí endoskopicky v celkovém znecitlivění.

ZÁNĚT NOSOHLTANU – NAZOFARYNGITIDA

- Zánět nosohltanu je onemocnění, se kterým se u dětí setkáme nejčastěji v podzimních a zimních měsících. 80% tohoto onemocnění způsobují viry. Inkubační doba je kolem 4 dnů.

Příznaky:

- mírná teplota, ale u kojenců může dosáhnout vyšších hodnot
- dítě nemá chuť k jídlu, je unavené, může si stěžovat na bolesti hlavičky
- bolest při polykání, krk je zarudlý, rýma
- postupně dochází ke zvětšení nosohltanové mandle, kdy při jejím zvětšení dítě chrápe a mluví huhňavým hlasem

Léčba:

- Vzhledem k tomu, že většinu nazofaryngitid způsobují viry, je léčba antibiotiky zbytečná.
- Dítěti snižujeme vysokou teplotu (nad 38°C). Pomocí nosních sprejů pomáháme dítěti lépe dýchat.
- Vzhledem k tomu, že dítě má bolesti v krku a špatně se mu polyká, podáváme v těchto dnech pouze mixované jídlo, aby se mu lépe polykalo.
- Zajistíme rovněž dostatek tekutin, aby nedošlo u dítěte k dehydrataci organismu.
- V pravidelných intervalech kontrolujeme tělesnou teplotu. Zajistíme také zvlhčení vzduchu, často větráme.

ZÁNĚT HRTANU – LARYNGITIDA

- Laryngitida je zánětlivé onemocnění části dýchací trubice, je virového původu a nejčastěji se vyskytuje v zimních měsících. Nejvíce ohroženou skupinou jsou děti od 6 měsíců do 3 let. V důsledku virové infekce zduří sliznice horních dýchacích cest, následuje tvorba hlenu a stejně zduří i sliznice hrtanu včetně hlasových vazů a hrtanové příklopky. Následkem je zúžení průměru hrtanové části dýchací trubice, která je u kojence široká cca 1 cm.
- Toto onemocnění vyžaduje okamžité vyšetření lékařem a nezřídka nemocniční ošetřování. Čím je dítě mladší, tím závažnější může být průběh onemocnění a může vést k ohrožení života dítěte - dochází k otoku a k omezení průchodu vzduchu, dítě se může udusit!

Příznaky laryngitidy

- první příznaky onemocnění odpovídají příznakům infekce horních dýchacích cest
- suchý kašel, chrapot
- vysoká tělesná teplota do 39° C
- namáhavé dýchání

Co musíte udělat, když dojde k záchvatu akutní laryngitidy?

- dítě vezmete z postýlky, jen přes něj přehodíme přikrývku a ihned s ním musíme na čerstvý studený vzduch (otevřete okno, jděte na balkon či terasu) - studený vzduch během namáhavého dýchání pomalu zklidní otok sliznic
- zklidnění dítěte
- připravit studený zábal na krk
- nemáme-li s touto situací zkušenosti a nejsme-li vybaveni léky, musíme ihned volat lékaře

ZÁNĚT PRŮDUŠEK – BRONCHITIDA

- Časté onemocnění dětského věku, které vzniká následným rozšířením respirační infekce z horních úseků dýchacích cest. Zánět působí na sliznici průdušek, v průduškách se hromadí hlen, který dráždí ke kašli. Záchvaty kašle a zvýšená produkce hlenu, který děti polykají, může vést ke zvracení.
- Bronchitida může mít dvě formy: akutní nebo chronickou.

Akutní bronchitida

- Rozvine se náhle, třeba po nachlazení. Projevuje se horečkou a suchým kašlem, který přetrvává několik týdnů. Ne vždy je bakteriálního původu. Akutní forma nezabírá na antibiotika.

Chronická bronchitida

- Vzniká dlouhodobým drážděním dýchacích cest (prach, tabákový kouř, znečištěné ovzduší). Probíhá dlouhodobě nebo se pravidelně po celé roky vrací. Chronická bronchitida může způsobit poškození plic a průdušek.

ANGÍNA

- Angína je zánětlivé zduření krčních mandlí a jejich okolí. Nejčastějším původcem je bakterie zvaná streptokokus. Šíří se formou kapénkové infekce. Je to běžné onemocnění a je dobře léčitelná antibiotiky. Její inkubační doba je 1-3 dny.
- Na počátku choroby se objevují nepříjemné pocity v krku – škrábání, řezání. Obtíže se stupňují při polykání. Někdy se objeví zvýšená teplota i horečka, onemocnění může však proběhnout i při normální teplotě. Typické je zarudnutí měkkého patra a zadní stěny hltanu. Nápadné jsou však především zduřelé a překrvené mandle. Při dalším průběhu nemoci se mohou na mandlích objevit charakteristické hnisavé čepy – drobné bílé flíčky.
- Neléčená angína může mít závažné následky na zdraví dítěte! – zánět ledvin, postižení kloubů, srdce.

ZÁPÁL PLIC – PNEUMONIE

- Pneumonie je akutní zánětlivé onemocnění, které postihuje zejména plicní alveoly a respirační bronchioly. Nebezpečí představuje zejména pro malé děti a pacienty důchodového věku, osoby s oslabenou imunitou a ty, kteří zároveň trpí dalšími vážnými nemocemi.
- Zápal plic je nejzávažnější respirační infekcí. Nejčastějšími vyvolavateli obecně jsou viry.
- U novorozenců jsou časté bakteriální pneumonie.
- V kojeneckém období se setkáváme zejména s pneumoniemi virovými, z bakteriálních pak s hemofilovými a stafylokokovými.
- Pro starší děti jsou typické mykoplazmové a pneumokokové pneumonie.

Příznaky

- Typická pro zápal plic je bolest na hrudníku a zkrácený a mělký dech.
- **Bakteriální zápal plic** se projevuje vysokými horečkami, která může být provázena zimnicí a třesavkou. Objevuje se kašel, který má v počátcích onemocnění dráždivý charakter a následně přechází v kašel produktivní s vykašláváním hlenu (někdy s příměsí krve).
- **Virový zápal plic** se může projevovat obdobnými příznaky, zpravidla ovšem není přítomna tak vysoká teplota, u kašle přetrvává dráždivý charakter a připojují se projevy typické pro virové infekce, tj. bolesti hlavy, kloubů a svalů.

Léčba

- diagnostika probíhá pomocí rentgenového vyšetření a lze jej rozeznat poklepem a poslechem na plicích
- je-li nález na RTG snímku, je nutná hospitalizace na dětském oddělení
- lehčí případy – domácí léčení s pravidelnými kontrolami
- kontrola tělesné teploty
- dostatek tekutin
- podložit dítěti matraci pod hlavou
- většinou předepíše lékař antibiotika

Zdroje

- Pediatrie, O. Hrodek, J. Vavřinec
- http://www.pharmanews.cz/2005_06/detske_nemoci.htm
- <http://www.vitejdoma.cz/zdravi/alergie.8/bronchitida-zanet-prudusek.7404.html>
- http://webnet.wz.cz/nem_priz/index.html